

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Kamerleden en Griffie
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Onderwerp

Plenair debat voortgang VN-verdrag Handicap

Datum	Referentie	Inlichtingen bij	Bijlagen
02-12-2019	19-0529/IS/TH	Thijs Hardick, t.hardick@iederin.nl	Schaduwrapportage VN- verdrag en versie in eenvoudige taal

Geachte Kamerleden,

Binnenkort (voor zover nu bekend 11 december) neemt u deel aan een heel belangrijk debat voor mensen met een beperking. U bespreekt dan hoe de implementatie van het VN-verdrag Handicap tot nu toe is verlopen. Dat doet u op basis van de voortgangsrapportage van 6 juni 2019 van minister De Jonge. Deze voortgangsrapportage "Onbeperkt meedoen!" bevat een inspirerende opsomming van initiatieven die in het land plaatsvinden om de doelen van het VN-verdrag Handicap te verwezenlijken.

Toch hebben de mensen om wie het gaat nog weinig baat gehad bij alle energie die tot nu toe in de implementatie is gestopt. En dat is eigenlijk nog zwak uitgedrukt. In deze brief vragen wij uw aandacht voor de Schaduwrapportage over de implementatie van het VN-verdrag, die in opdracht van de Alliantie VN-verdrag is gemaakt. Het VN-verdrag geeft invulling aan fundamentele rechten gebaseerd op gelijkheid en menselijke waardigheid. De schaduwrapportage schetst een somber beeld van de vorderingen tot nu toe en laat zien dat de huidige aanpak – ondanks alle goede bedoelingen en alle geleverde inspanningen – niet werkt. Verderop in deze brief doen we daarom een voorstel voor een rigoureuze andere benadering.

Schaduwrapportage: situatie is op veel vlakken verslechterd

De Schaduwrapportage is door ervaren onderzoekers op het gebied van VN-verdragen gemaakt, op basis van inbreng van mensen met een beperking en uitgebreid bronnenonderzoek. Het volledige rapport, dat op 3 december zal worden gepresenteerd, vindt u in de bijlage. De Schaduwrapportage is een reflectie op de rapportage van de Nederlandse overheid, de zogenaamde nul-meting voor het VN-comité in Genève, die in juni 2018 aan de Kamer is gezonden. De Schaduwrapportage zal in 2020 worden aangeboden aan het VN-mensenrechtencomité in Genève.

Minder participatie en ondersteuning

De rapportage laat duidelijk zien dat implementatie van het verdrag niet goed verloopt. Met het ondertekenen van dit mensenrechtenverdrag in 2016, heeft de Nederlandse overheid zich verplicht de positie van mensen met een handicap te versterken. Zij moeten toegang hebben tot alle goederen en diensten, gelijk worden behandeld en zo autonoom mogelijk hun eigen leven kunnen leiden. Daar is gericht overheidsbeleid voor nodig. In plaats daarvan worden sinds de decentralisaties veel verplichtingen uit het verdrag neergelegd bij gemeenten. De onderzoekers constateren dat dat gebeurde "zonder voldoende beleidskaders, centrale sturing en effectieve monitoring." Daar kwamen dan nog grote bezuinigingen bij. Uiteindelijk leidden de decentralisaties eerder tot minder dan meer participatiemogelijkheden en tot een onsamenvattend ondersteuningsbeleid.

Minder kwaliteit van leven

Bij het zichtbaar maken wat er terecht komt van de implementatie lopen de onderzoekers alle artikelen van het verdrag na. Ze laten zien dat de overheid praktisch bij elk artikel tekort schiet door geen of onvoldoende maatregelen te treffen en soms maatregelen heeft getroffen die de situatie verslechteren. Op gebieden die cruciaal zijn voor de kwaliteit van leven constateren de onderzoekers een verslechtering. Zoals: de inkomenspositie, arbeidsparticipatie, ondersteuning bij participatie in de samenleving, jeugdhulp, verstrekking van hulpmiddelen en inclusief onderwijs (instroom in speciaal onderwijs stijgt, groei aantal thuiszitters). Het leidt tot de algemene constatering dat er een gebrek aan urgentie lijkt te zijn om de positie van mensen met een beperking te versterken en daartoe passende instrumenten in te zetten die leiden tot daadwerkelijke verandering.

Hoe nu verder?

De schaduwrapportage laat aan de ene kant zien wat er mis is. Maar ze doet aan de andere kant ook vele concrete aanbevelingen hoe de artikelen uit het verdrag in de praktijk kunnen worden gebracht. Ze biedt daarmee ook grote kansen om echt wezenlijke verbeteringen te realiseren voor mensen met een beperking.

Om dat te bereiken moet het huidige beleid echter drastisch om, met een focus op versterking van de positie van mensen met een beperking op alle levensterreinen. Nu is de implementatie van het VN-verdrag, die alle ministeries betreft, vooral een zaak voor het ministerie van VWS, als coördinerend ministerie. En dus wordt er veel overgelaten aan de beleidsvrijheid van andere ministeries en aan alle Nederlandse gemeenten die lang niet allemaal werk maken van inclusie; zo laat een recent rapport van de samenwerkende Rekenkamers zien¹. De huidige aanpak leidt tot verkoking en versnippering van beleid.

Rijksbrede opgave

We pleiten er daarom voor dat de uitvoering van het VN-verdrag een Rijksbrede opgave wordt, waarbij alle ministeries worden betrokken. Elk ministerie maakt aan de hand van de knelpunten en aanbevelingen in de Schaduwrapportage een werkagenda en neemt daarin ook de rol van de lokale overheid mee. Het spreekt voor zich dat bij het opstellen van die werkagenda mensen met een beperking en hun organisaties worden betrokken, zoals in het VN-verdrag voorgeschreven staat.

¹ <https://www.nvrr.nl/nieuws/87536/Veel-gemeenten-nog-zonder-plan-voor-uitvoering-VN-verdrag-handicap>

Overigens: deze organisaties, en daarmee ook de ervaringsdeskundigen, staan erg onder druk - zowel landelijk als ook lokaal - omdat er enkele jaren terug nog op veel van deze organisaties is bezuinigd, terwijl er nu steeds meer van hen wordt gevraagd. Met andere woorden: bij een nieuwe aanpak hoort ook het goed faciliteren van ervaringsdeskundigen en de organisaties die hen vertegenwoordigen.

Gezien het bovenstaande verzoeken we u bij de minister aan te dringen op een drastische verandering van aanpak, waarbij:

- *Alle voor het VN-verdrag relevante ministeries onder verantwoordelijkheid van de eigen bewindspersoon een werkagenda opstellen met heldere doelstellingen en een navolgbare aanpak voor verbetering en waarbij het ministerie van VWS de samenhang bewaakt.*
- *Alle voor het VN-verdrag relevante ministeries - onder verantwoordelijkheid van de eigen bewindspersoon - beschrijven hoe de decentrale uitvoeringspraktijk in lijn wordt gebracht met het VN-verdrag.*
- *Ervaringsdeskundigen en hun organisaties (landelijk en lokaal) structureel worden betrokken bij het ontwikkelen van de werkagenda's en het monitoren van de resultaten.*
- *Ervaringsdeskundigen en hun organisaties in staat worden gesteld om die inbreng te leveren door voldoende middelen beschikbaar te stellen.*
- *Alle voor het VN-verdrag relevante ministeries hierover, in samenhang en onder de coördinerende verantwoordelijkheid van de minister van VWS, voor de zomer van 2020 verantwoording afleggen aan de Kamer.*

Wij wensen u een vruchtbaar debat.

Met vriendelijke groet,

Mede namens Per Saldo, Mind, LFB en Coalitie voor Inclusie,



Illya Soffer
Directeur Ieder(in)